

บทคัดย่อ

การวิจัยสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและศึกษาผลกระทบต่อสถานะแวดล้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในพื้นที่จังหวัด นครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการคือ เพื่อศึกษาสถานะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจ ที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ และเพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้มา โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายชั้นตอน (Multi-State Random Sampling) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วยประชาชนทั่วไปที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด ครู ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในท้องถิ่น อาจารย์ บุคลากร และ นิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 373 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ แบบบันทึกข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดสำคัญด้านสถานะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ด้านความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7516 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (SE_{meas}) เท่ากับ 0.50 ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านสถานะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ สรุปได้ดังนี้ จังหวัดนครสวรรค์ ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเกษตร สภาพเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับภาคอุตสาหกรรม การประกอบธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก และการเกษตรกรรม โดยเป็นแหล่งปลูกข้าวที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและหลากหลาย เช่น บึงบอระเพ็ด อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ งานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ประเพณีครูจีน ประเพณีการแข่งขันเรือยาวประเพณี เป็นต้น จำนวนนักท่องเที่ยวในภาพรวมลดลงเล็กน้อยเนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของไข้หวัดนกใน 2-3 ปีที่ผ่านมา

2. ผลการสำรวจความคิดเห็น ด้านความพร้อมเชิงพื้นที่และปัจจัยความพร้อม เช่น มีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม มีเนื้อที่เพียงพอต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ มีความพร้อมเรื่องระบบไฟฟ้า มีความพร้อมด้านบริการร้านอาหาร/ร้านขายของที่ระลึก ท่าเรือที่จัดตั้งสวนสัตว์ในเขตอำเภอหนองบัวมีความเหมาะสม ด้านบทบาท/หน้าที่หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนที่ควรสนับสนุนการจัดตั้ง

สวนสัตว์ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากเกี่ยวกับบทบาทด้านการสร้างเครือข่ายระหว่าง
องค์กรภาครัฐ/เอกชนเพื่อช่วยเหลือส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว การพัฒนาสวนสัตว์ให้เป็นการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการร่วมสนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดตั้งสวนสัตว์ เป็นต้น ด้าน
หน่วยงานที่ควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัด พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็น
ด้วยมากที่จะให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า
ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งสวนสัตว์
โดยเฉพาะเห็นด้วยมากที่สุดในการมีส่วนร่วมประเมินผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสวนสัตว์ ด้านผลกระทบ
ที่คาดว่าชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัด พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมาก
ที่สุดว่าสิ่งแวดล้อมในจังหวัดดีขึ้น รองลงมาจะได้มีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษา
สิ่งแวดล้อม เด็ก เยาวชน บุคคลในชุมชนมีโอกาสในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมากขึ้น และบุคคล
ในชุมชนได้รับการพัฒนาอาชีพใหม่ๆ เพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น ด้านประโยชน์ในการจัดตั้งสวน
สัตว์แห่งใหม่ พบว่า ประเด็นที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดคือ สวนสัตว์ทำให้จังหวัดเป็น
ที่รู้จักของประชาชนทั่วไป และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติให้มาเที่ยวใน
จังหวัด รองลงมาคือ ทำให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา

3. ผลกระทบ จุดอ่อน และข้อเสนอแนะ ที่ตั้งสวนสัตว์อยู่ในเขตตำบลหนองบัว และ
ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว มีทางเข้าพื้นที่ 2 ทาง สภาพการเดินทางสะดวก สภาพพื้นที่มี
ลักษณะเป็นป่าเบญจพรรณ มีอ่างเก็บน้ำ 2 อ่าง เนื้อที่โดยรวม 600 ไร่ อาชีพของประชาชนใน
บริเวณที่ตั้งสวนสัตว์ส่วนใหญ่ทำนา และทำไร่มันสำปะหลัง หลังหมดฤดูการจะรับจ้างทั่วไป
ฐานะทางเศรษฐกิจจะแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ เจ้าของธุรกิจโรงสี และชาวนา มีผู้นำที่เข้มแข็งทั้ง
ในระดับสมาชิกสภาจังหวัด ระดับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชน มีจุดเด่นด้าน
การท่องเที่ยวทั้งในแง่วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้
เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในระดับประเทศได้ แต่ยังมีจุดอ่อนที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการจัดตั้ง
สวนสัตว์และมีผลกระทบต่อชาวบ้านบางส่วน แต่กระนั้นก็คิดว่าชาวบ้านเห็นว่า การจัดตั้งสวนสัตว์มี
ประโยชน์ในแง่เศรษฐกิจและการศึกษา อย่างไร ก็ตาม ชาวบ้านเห็นชอบที่จะให้มีการจัดตั้งสวน
สัตว์ในพื้นที่ และเห็นว่าชุมชนมีความพร้อมที่จะช่วยกันดูแลสวนสัตว์ได้ สวนสัตว์ที่ชุมชนต้องการ
ได้แก่ สวนสัตว์เปิดที่มีสภาพเป็นธรรมชาติมากที่สุด และความเห็นของคณะผู้วิจัยสรุปได้ว่าหาก
จัดตั้งสวนสัตว์ในเขตอำเภอหนองบัวอาจทำได้ เนื่องจาก มีความพร้อมในเชิงพื้นที่ และมีความ
พร้อมในส่วนของการร่วมมือระหว่างองค์การท้องถิ่นและประชาชน

Abstract

There were three objectives of the research surveying public opinion and a study of environmental impact on the establishment of new zoo for Nakhon Sawan Province: to study the environment, number of tourists, tourist sites, and economic state favorable to the establishment of a zoo, and to survey public opinion on the establishment of new zoos and to study the impacts expected to occur if the new zoo is established.

The research sample was obtained through multi-stage random sampling. The sample consisted of general public 18 years of age and above, tourists visiting tourist sites in the provinces, teachers, school administrators, students and their guardians at local schools of basic education and non formal education center, instructors, personnel, and students at higher education institutions, numbering 373 in Nakhon Sawan Province.

The research instruments consisted of a questionnaire and an interview form dealing with opinions on the establishment of new zoos, and a form to record documentary data on vital indicators of the environment, number of tourists, tourist sites, and the economic state favorable to the establishment of a new zoo. The questionnaire was quality checked for content validity by experts with Index of Correspondence values between 0.67 and 1.00, and for reliability by means of the Alpha Coefficient formula by Cronbach with a reliability value of 0.7516, the standard fluctuation of measurement being at 0.50. The research findings were as follows.

1. The environment, the number of tourists, tourist sites, and the economic state favorable to the establishment of a new zoo may be summed up as follows. For Nakhon Sawan Province, most of its topography was valley plain suitable for agriculture, its economic state being dependent on the industrial sector, wholesale and retail sale business enterprises, and the agricultural sector, it being the largest rice-planting site in the North. It was endowed with natural as well as cultural tourist sites of importance and variety. The number of tourists as a whole decreased some, owing to the continuing avian flu epidemic.

2. The outcome of the survey of public opinions is on space readiness and readiness factors, for example, suitable natural resources, adequate space for establishment of a zoo, readiness of electrical system and of services of food shops/souvenir shops, appropriate landscape/location of a zoo in Nong Bua District. Regarding the roles/functions of state/private

agencies desirable for support of the establishment of a zoo, it was found that most of the people agreed, among others, on the roles of construction of a network between state and private sectors to support tourism management, develop a zoo for conservation tourism, and to finance jointly the establishment of a zoo. Regarding organizations favored for participation in the support of the establishment of a zoo for a province, it was found that most of the people agreed highly on various organizations participating in lending support. Regarding community participation, it was found that most of the people agreed on community participation in the establishment of a zoo, especially agreeing most on the participation in assessment leading to zoo development. Regarding expected impact on community should a zoo be established in a province, it was found that the majority of the people agreed most on the prospect of a better environment for the province. Next in importance were an opportunity to learn about how to care for the environment, a greater opportunity for children, youths, and people of a community to learn a foreign language, and community people acquiring new occupations in connection with tourism. Regarding benefits from the establishment of a new zoo, it was found that most of the people agreed most of all on the prospect of a zoo making a province known to general public and of attracting tourist both Thai and foreign to visit the province. Next in importance were benefits for education.

3. For the impacts, weaknesses and suggestions, the location of the zoo in Nong Bua Sub-district and Nong Klup Sub-district, Nong Bua District, could be reached through two entrances, with easy traveling condition. The area was mixed forest. There were two water reservoirs. The total area was 600 *rai*. The major occupations of the people around the location of the zoo were rice farming and cassava farming. After the planting season they offered general service for hire. The economic status involved two major groups of mill business owners and farmers. The leaders of the area were strong consisting of those holding positions of provincial council members and of administrators of the sub-district administrative organizations, as well as community leaders. The strong points of tourism had to do with both culture and natural environment, and these could be promoted and developed into interesting tourist sites at national level. Weak points existed that might hamper the establishment of the zoo and an impact on some local people. Nevertheless, the people felt that the establishment of the zoo would be beneficial economically and educationally. They went along with the idea of establishing a zoo in

the area, and believed that the community was ready to look after the zoo. The kind of zoo sought by the community would be an open zoo with as much nature as possible. The opinions of the research team boiled down to the possibility of establishing a zoo in Nong Bua District because of the readiness of the district in terms of space and cooperation between local organizations and the people.